

Presentatie cijfers onderzoek - Hoe bi ben jij?

1 onderdelen van de presentatie

-het onderzoek	Erwin Heyl
-international perspective	Ron Fox
-de toekomst	Leo Goetstouwers

2 achtergrond en doel onderzoek

In samenwerking met het COC aandacht schenken aan de internationale Bi-dag van 21 september 2007 en op deze manier ook biseksualiteit meer in the picture brengen.

Concreet beoogde het onderzoek aantal andere resultaten

1 – voorzien aan de behoefte aan gegevens over waar we het nu over hebben als we het hebben over biseksualiteit, homoseksualiteit en heteroseksualiteit

2 – onderzoek dat niet op voorhand is gebonden aan een speciale doelgroepen (Schorer monitor, richt zich vooral op homoseksuele mannen in het kader van preventieactiviteiten) en het breder opgezette onderzoek naar de Seksuele gezondheid in Nederland van de het Rutger Nisso,

3 – achterhalen of er sprake is van cultuurverschillen ten aanzien van de antwoorden in de Klein-grid

4 - als opzet voor een grootschaliger studie naar seksuele identiteiten in Nederland

Dit laatste punt zal, vanwege het overweldigende succes van het huidige onderzoek erg lastig zijn.

De opzet van het onderzoek

Een vrij toegankelijke web-enquete waarin een aantal achtergrondkenmerken worden gevraagd en mensen in de gelegenheid zijn om het Klein-grid in te vullen. Het Klein-grid was geschikt gemaakt om op eenvoudige wijze door middel van een webenquete in te vullen.

Deze webenquete is vervolgens door het onderzoeksinstituut Risbo van de Erasmus Universiteit eind juni on-line gezet en kreeg dankzij een goede mediacampagne van het COC en het LNBi ruime bekendheid en heel veel reacties. Zowel positief als negatief.

Om mensen te verleiden de hele test te doen was er aan het eind van de test een cijfer dat weergaf in hoeverre men bi was. Dit cijfer was eigenlijk gewoon een gemiddelde van alle gegeven antwoorden en ook niet strikt wetenschappelijk onderbouwd, maar veel meer bedoeld om mensen aan het denken te zetten. Dit werd er ook duidelijk bij vermeld.

Ondanks dat uitdrukkelijk bij deze score stond dat dit niet was gevalideerd en niet al te serieus moest worden genomen riep dit toch bij veel mensen

commotie op...

Je zou je kunnen afvragen waarom...

Deze aldaar gepresenteerde score aan het eind van de enquête staat verder los van de interpretatie en de uitkomsten van het onderzoek zoals deze in de verdere analyse zijn gebruikt en hier worden gepresenteerd.

Achtergrond van het onderzoek

In een korte historische schets is de achtergrond van het onderzoek als volgt weer te geven:

Kinsey toonde met zijn voor die tijd geruchtmakende onderzoeken aan dat niet alleen een, voor veel mensen, onvoorstelbaar hoog percentage mensen homoseksueel is.

Ook introduceerde hij met zijn Kinsey-schaal een veel minder dichotome indeling van seksuele voorkeur dan tot dan toe werd gebruikt.

Maar ook daarna is er veel gebeurd op het gebied van onderzoek naar seksuele oriëntatie.

Echter, daarvan is maar weinig doorgedrongen naar het publieke debat. Ook de hulpverlening aan mensen die zelf of in hun omgeving problemen ondervinden met de omgang met hun seksuele oriëntatie is vaak blijven steken in een dichotomie van seksualiteit van of (eigenlijk) hetero of (eigenlijk vooral) homo, waar een keuze in gemaakt moet worden.

Fritz Klein heeft in 1977 met het Klein-grid een instrument ontwikkeld om veel meer de dynamiek van seksuele oriëntatie bij mensen in beeld te brengen.

Belangrijk is dat het hierbij niet alleen gaat om met wie je seks hebt maar ook om andere zaken als fantasie, zelfbenoeming, lifestyle, aantrekking, emotie en sociale omgang. Zowel zoals dat in het verleden (meer dan een jaar terug) was, zoals het nu is en zoals iemand het als ideale situatie het liefst zou hebben.

Deze Klein Sexual Orientation Grid (oftewel de KSOG) is, met een aantal achtergrondvragen, gebruikt voor de test.

Om de test kort en simpel te houden is gekozen om deze achtergrondvragen zo veel mogelijk te beperken.

De achtergrondvragen zijn:

- geslacht
- leeftijd
- opleidingsniveau
- cijfers postcode (voor de indeling naar provincie en stedelijkheid)
- land waar men woont
- land waar men zelf is geboren en waar de ouders zijn geboren
- en nog een open vraag aan het eind waar men nog alles kwijt kon wat men wilde.

Het onderzoek

In totaal hebben bijna 60.000 mensen de vragenlijst geopend en bijna 50.000 deze volledig ingevuld en afgesloten.

Hiervan zijn er ruim 40.000 gebruikt voor de eerste resultaten. Dit zijn de resultaten van de respondenten die in Nederland wonen, 14 jaar of ouder zijn en waarvan duidelijk is of men man of vrouw is.

De groep respondenten uit België besloeg bijvoorbeeld bijna 6000 personen. Omdat het bij een eerste analyse erop leek dat deze groep niet zomaar te vergelijken valt met de respondenten uit Nederland zijn deze buiten beschouwing gelaten. Interessant is natuurlijk om, in een later stadium, verder te bezien waar deze verschillen op terug te voeren zijn en waar wel overeenkomsten zijn te vinden.

De groep van ruim 200 respondenten die serieus hebben ingevuld transgender/ transseksueel te zijn of niet in het vakje man of vrouw te passen zijn hier ook buiten de analyse gehouden. Hier willen we op een ander moment graag nog op terug komen.

De samenstelling van de groep van 40.000 is als volgt:

Tabel 1

Ruim 64 % van de respondenten is mannelijk, bijna 36% is vrouw. Aanzienlijk minder vrouwen die de lijst hebben ingevuld dan mannen. Doordat de verrichte analyses zijn uitgesplitst naar mannen en naar vrouwen en zodoende voor deze afzonderlijke groepen respondenten geldig zijn is dit verschil in respons niet belemmerend voor het onderzoek.

We zien dan ook dat logischerwijs in de categorie man 100% man is en in de categorie vrouw 100% vrouw (althans naar eigen aangeven).

De verdeling naar leeftijd:

Uit alle leeftijdsgroepen is ruim gerespondeerd. Wat verwacht mag worden bij een onderzoek via het internet is toch dat er meer jongeren zijn die mee doen. Dit is ook hier het geval. Wat wel extra opvalt is dat het percentage jonge vrouwen veel hoger ligt dan mannen.

In de categorie van 56 jaar en ouder is bijvoorbeeld slechts 15 procent vrouw.

Maar in absolute aantallen is het aantal vrouwen van 14 t/m 17 met 2874 zelfs hoger dan mannen. Voor een deel kan dat verklaard worden uit het feit dat het verschil in internet en computergebruik op jonge leeftijd veel minder is dan op oudere leeftijd.

Een ander aspect is dat meisjes vaak eerder bezig zijn met seksualiteit en identiteitsvragen. En wellicht ligt het onderwerp bij meisjes ook minder gevoelig dan bij jongens.

Tabel 2

Het geboorteland van de respondent en/of dan van haar of zijn ouders. Ruim 88% is in Nederland geboren met ouders die dat ook zijn. Maar ook andere bevolkingsgroepen, conform de CBS-indeling, zijn met 12% redelijk vertegenwoordigd.

Opvallend is het hoge aantal mensen met een Indische/Indonesische achtergrond, en het feit dat uit Suriname en de Caraïben juist weer procentueel iets meer vrouwen dan mannen responderen.

Tabel 3

De verdeling naar provincie is zoals te verwachten. Uit de dichtst provincies als Zuid Holland. Noord Holland en Brabant komen de meeste mensen. Uit de hekkensluiter Zeeland zijn ook nog altijd bijna 700 respondenten aanwezig. Verschillen in respons tussen mannen en vrouwen zijn hier niet noemenswaardig groot.

Tabel 4

Ruim de helft van de respondenten komt van het platteland. Het onderzoek betreft dus zeker niet alleen een randstedelijk gebeuren. In de verhouding tussen platteland, de grotere steden en de 4 grote steden Rotterdam, Den Haag, Amsterdam en Utrecht valt op dat er van het platteland iets meer vrouwen responderen.

En nu we deze achtergrondgegevens gehad hebben volgen dan nu bijna de uiteindelijke resultaten.

Tabel 5: KSOG

Het oorspronkelijk Klein-grid heeft 7 verschillende aspecten waarop aangegeven kan worden in hoeverre iets op een schaal van 1 tot en met 7 voor het verleden van toepassing was, in hoeverre het nu van toepassing is en wat de ideale situatie zou zijn.

Als eerste staan de seksuele aantrekkings, gedrag en fantasieën. Daarna komen emotionele voorkeur, sociale voorkeur en lifestyle. Tot slot volgt nog de zelfidentificatie.

Kritiek die werd gegeven op de test vanuit vooral internetfora had vaak betrekking op het feit dat men zich niet kon voorstellen dat emotionele en/of sociale voorkeur iets te maken had met het al dan niet biseksueel zijn.

Dit klopt in zoverre dat dit inderdaad de vragen zijn die meer focussen op de interpersoonlijke en sociale context terwijl de andere meer betrekking hebben op identiteit en daadwerkelijk gedrag. Door middel van de 7 verschillende aspecten brengt het Klein-grid in feite deze 2 onderscheiden dimensies in kaart.

Alhoewel beide dimensies samenhangen wordt de laatste gezien als datgene dat het meeste zegt over de seksuele identiteit van iemand.

Van deze laatste vier, zelfidentificatie, aantrekking, fantasie en gedrag, worden de verschillen en de overeenkomsten hierna uitgebreid bekeken.

Tabel 6

Deze geeft de resultaten van de enquête over identiteit (oftewel zelf-identificatie).

In totaal zien we dat ruim 62% van de respondenten zegt uitsluitend hetero te zijn, en 7,3% zegt homo te zijn.

De overige categorieën zijn in meer of mindere mate een mix van hetero/homo of homo/hetero, daarom hebben we deze allemaal in de categorie bi gezet, en wel om de volgende redenen.

Ten eerste is de herkenning (of erkenning) van het feit dat je je soms wel juist wel identificeert met homo's als je hetero bent of andersom een belangrijk onderscheid.

Het is voor veel mensen een veel grotere stap om aan te geven dat je zo af en toe wel op beide seksen valt dan om te zeggen dat je of hetero of homo bent.

En daarbij, het is min of meer vergelijkbaar met een beetje zwanger zijn. Mensen die een beetje bi zijn zijn net zo goed bi als een bi die 50% het een doet en 50% het ander (als je het tenminste al met beide geslachten doet want ook dat is uiteraard geen vereiste)...

In veel ander onderzoek dat verricht wordt in Nederland worden deze categorieën "volledig hetero/meestal hetero" en "volledig homo/meestal homo" vaak al snel over een kam geschoren.

Het blijkt dat het vooral de mannen zijn die aan de beide extreme kanten zitten. Van de vrouwen geeft slechts 53% aan volledig hetero te zijn en bijna 7% volledig lesbisch.

Ook de spreiding over de categorieën 2 t/m 6 is bij vrouwen iets evenwichtiger dan bij mannen waarbij vooral de 12% die precies in het midden gaat zitten opvalt. Voor mannen is nog niet de helft, namelijk slechts 5% in de middencategorie.

Als we de categorieën 2 tot en met 6 samenvoegen zien we het volgende beeld. Van de mannen uit het onderzoek zegt 67 % hetero te zijn, 25 % bi en 7,5% homo. Bij de vrouwen is dit 53% hetero, 40 % bi en 6,9% lesbisch. Het percentage bi-vrouwen ligt aanzienlijk boven dat van de mannen. Het percentage homoseksuele mannen wijkt maar weinig af van dat van de lesbische vrouwen.

Voor het overzicht en de interpretatie zijn de volgende tabellen op soortgelijke manier opgebouwd, maar dan uitgesplitst naar de identiteit en naar geslacht.

8 identiteit versus aantrekking

In hoeverre men zich aangetrokken voelt tot het eigen of andere geslacht is ook opgedeeld volgens hetzelfde principe van 1 alleen andere sekse, 2 t/m 6 beide sekses en 7, alleen eigen sekse. Als we dit afzetten naar wat mensen zelf zeggen over hun identiteit dan zien we het volgende beeld.

Opmerkelijk is dat 17% van de heteromannen, 24% van de homo-mannen en 18% van de bi-mannen de aantrekking niet overeenkomt met wat ze zelf zeggen te zijn.

Maar ook 14% van de mannen die zeggen bi te zijn voelen zich eigenlijk alleen aangetrokken tot vrouwen en 4% eigenlijk alleen tot mannen.

Voor vrouwen zien we een iets ander beeld. Voor zowel 30% van de hetero als lesbische vrouwen komt de aantrekking in ieder geval niet altijd overeen met we ze zelf zeggen te zijn.

Voor bi-vrouwen daarentegen geldt dat bij slechts 8% de aantrekking afwijkt van de keuze in identiteit.

Dit is dus aanzienlijk minder dan bij mannen.

9 identiteit en fantasie nu

Als we nu kijken naar waar men over fantaseert zien we vergelijkbare patronen. Wel liggen hier de percentages nog een stuk hoger met als enige uitzondering de fantasieën van homoseksuele mannen.

Bijna 50% van de hetero vrouwen geeft aan ook wel eens te fantaseren over andere vrouwen, en bijna 40% van de lesbische vrouwen fantaseert wel eens over andere mannen.

Voor de mannelijke tegenhangers is dit ongeveer de helft. 26% van de heteromannen fantaseert wel eens over de eigen sekse en 19% voor de homomannen fantaseert wel eens over vrouwen.

Maar ook hier geldt weer dat er ook een groep bi's is die aangeeft alleen over de andere of alleen over de eigen sekse te fantaseren.

Bij de mannen fantaseert ruim 10% alleen over vrouwen en 11% alleen over mannen.

Bij de vrouwen is dit bijna 6% die uitsluitend fantaseert over mannen en 8% die uitsluitend fantaseert over vrouwen.

In beide groepen ligt het fantaseren over alleen de eigen sekse dus iets hoger als het alleen fantaseren over de andere sekse.

Maar zo'n 80% van de bi's fantaseert dus gewoon over beide seksen.

Voor zowel mannen en vrouwen geldt dat voor zowel aantrekking als fantasie het de bi's zijn die het meest 'conform' de door hunzelf gekozen identiteit scoren.

10 identiteit en gedrag nu

Een heel ander beeld zien we als we kijken naar het actuele gedrag van de respondenten.

Ruim 93% van de heteromannen en vrouwen doet het alleen met de andere sekse.

En ruim 90% van de homo-mannen doet het alleen met de eigen sekse.

Voor lesbische vrouwen ligt het percentage dat het doet conform de eigen identiteit op 85%, en is hiermee van deze groepen het laagst.

Bij de groep biseksuelen zien we zowel bij de mannen als bij de vrouwen een heel ander beeld. Slechts 50% van diegene die aangeven biseksueel te zijn blijken in hun gedrag nu ook daadwerkelijk in deze groep te vallen. Rond de 40% heeft uitsluitend seksueel contact met de andere sekse en rond de 10% alleen met de eigen sekse.

Juist hier is seksueel gedrag datgene wat voor hetero's en homo's het meest overeenkomt met de eigen identiteit.

Uit ander onderzoek blijkt dat seksueel gedrag in deze zin vooral wordt bepaald door de 'mogelijkheid'. Mensen in een (monogame) relatie zijn vaak gebonden aan 1 partner en daarmee zal het seksueel gedrag automatisch beperkt zijn tot of heteroseksueel of homoseksueel.

Een aantal vragen interessante vragen zijn hier niet beantwoord, hopelijk zal dat in de toekomst nog gebeuren. Dit zijn bijvoorbeeld:

- resultaten van de groep transgender/transseksuelen
- vergelijkingen tussen de respons uit verschillende landen
- specifieke analyses van de verschillende bevolkingsgroepen in Nederland
- een uitgebreide analyse van verschillen in leeftijd
- de psychometrische kwaliteiten van het Klein-grid hiervan
- verschillen tussen regio's en stad en platteland
-